

PRIMORSKI LIST.

Podučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

„Vse za vero, dom, cesarja!“

„Primorski list“

izhaja vsaki prvi in tretji četrtek v mesecu. Cena za celo leto 1 gold., za pol leta 50 nvč. — Posamezne številke prodajajo se v šolskih in mnskih ulicah.

Uredništvo in opravništvo

mu je v Gorici, Travnik št. 13. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Cena za oglase po pogodbi.

Delati in vstrajati.

Ob začetku leta je vabil naš list vse prijatelje slovenskega ljudstva na delo, ker samo z delom moremo zares koristiti narodu. Ali ni pa zdaj, v sredi leta, videti kakor bi se naš list sam vnikal od dela in izgubljal pogum? Kdor to misli, se moti. Naš list se je preselil iz Trsta, ali ni zapustil programa, kateri je imel: vzdramiti in združiti Tržaške Slovence na novi podlagi. Njegov vrednik je gotovo imel svete namene, in če tudi ni vse dognal, kar je namerjeval, to se je vendar poslovil iz Trsta (radi zdravja) s prepričanjem, da ako se Tržaški Slovenci ne združijo na katoliško delo, so izgubljeni. To je bilo delo „Primorskega Lista“ v Trstu, pri istem delu ostane list tudi v Gorici. Slovenci, ako hočemo res napredovati, delajmo v Kristusovem duhu, delajmo s katoliško cerkvijo, delajmo z duhovščino. Vzglede nam bodi Kranjska. Od kar se je tam začelo katoliško delo, se je v 5 letih več zasnovovalo in deloma vže dovršilo ko poprej v 25 letih. Cerkev ima blagoslov božji, kdor pa hoče cerkev prezirati bodisi v zasebnem bodisi v javnem delovanju, polni sode brez dna. — Ta misel in pa dostojna, mirna, dobrohotna beseda, je pridobila „Pr. L.“ obče spoštovanje. Posebno nas pa veseli, da se je čč. duhovščina oklenila lista v polnem številu. „Pr. L.“ ima čez 400 naročnikov duhovnikov in je torej slovenski

duhovščini ravno tako pri srcu ko n. pr. „Slovenec“, „Slovenski Gospodar“, „Rimski Katolik“, kojim hoče ostati brat po spodobni besedi in po vsebini. Jasno je pa iz tega, v kakem znamenju se celokupna slovenska duhovščina (skoraj brez izjem) zbira in druži na delo. Katoliško delo je nje program. O tem smo se še nedavno (4. sept. t. l.) prepričali v Celju, kjer smo se srčno veselili zložnosti in enodušnosti kranjskih, štajerskih in goriških gospodov. Bilo nam je milo pri srcu, ko je voditelj štajerskih Slovencev, vrli dr. Gregorec, segnil v desnico dr. Mahničju rekoč: „Jaz sem z Vami.“ Da, da Slovenija bo kmalu edina, ker bo skoraj edina nje duhovščina. Za duhovščino zložno, ki ve kaj hoče in se ne lovi za prazno pohvalo liberalnih listov, pojde tudi ves narod. — Tej ideji bo služil naš listič. Priporočal in podpiral bo vsako dobro delo, napadal ne bo slovenskih rodoljubov, a branil je bo rad. Slovenci imamo malo moč in moramo biti varčni z njimi. Kdor preveč izbira, pobira. To žalostno resnico spoznavajo zdaj na Slovenskem tudi nam menj prijazni domoljube, ker so spoznali, da radikalni listi služijo le našim narodnim nasprotnikom, ko vedno vdrihajo po svojih ljudeh, —

Naš program je torej ko doslej: *Katoliško delo za slovenski narod.*

Sv. Oče Leo XIII.

Francoske zmote v Leonovi luči.

Ali so postave prostosti nasprotni?

Prostost mora ravnati se po razumu. Toda človeški razum je nepopolen in se lahko moti. Zato je hotel Bog podpreti razum s postavami. Zapisal je že pri rojstvu vsakemu človeku v srce *naravno postavu*, ki nam pravi, kaj je prav, kaj ni prav, kaj je dobro, kaj je slabo. Naravna postava je od Boga, ki je začetnik in stvarnik cele narave. Ako hoče človek razumno živeti in dosledno, ako hoče uživati pravo prostost, ravnati se mora natančno po naravni postavi. Isto velja tudi o postavah, katere je Bog dal človeškemu rodu ob raznih prilikah na pr. deset Božjih zapovedi na gori Sinajski, ali postave našega Gospoda Jezusa Kr. *Te postave se imenujejo Božje in*

so v varstvo prave prostosti. O njih poje nebeški pevec:

„Moj delež — najdražji mi — zakon je Tvoj,
Moj del je: da Tvojo postavu spolnujem;

Kdor zakon Tvoj ljubi, prepoln je pokoja
In ni se mu bati nikakih spotik.“

Psalm 118.

„Po Tvoji stezi vedno
Hodeval sem legak,
Na potu ni mi Tvojem
Zagazil kdaj korak.“

Psalm 61.

Kaj pa človeške postav?

Te postav, daje ali cerkvena ali posvetna oblast. Oblast pa je od Boga. Kdor se upira oblasti, upira se Bogu. Prostost mora biti toraj tudi človeškim postavam podložna — drugače ni prava prostost, ampak zloraba prostosti.

Ali s tem ni še rečeno, da smejo vladarji in oblastniki delati, kar hočejo. Tudi njih prostost in moč obstoja v tem, da dajejo le modre postav, ki se zlagajo z Božjo voljo in modrostjo. Ako bi kaj Bogu nasprotnega vkrenili, veljajo o njih besede sv. pisma: *Boga je treba bolj ubogati, ko ljudi.*

Iz tega dalje sklepamo, da tudi kazni niso proti pravi prostosti, ampak le v varstvo prostosti. Kazni so namreč postavljene, da se zakoni izpolnujejo.

Ali nasprotuje milost Božja prostosti?

Bog daje ljudem Svojo milost, da lažje in lepše po Njegovih zakonih živijo. Milost Božja toraj nikakor ne omejuje človeške prostosti, ampak brani in varuje, da je ne zlorablamo. Zato prosi nebeški pevec Boga rekoč:

„Pokaži Svojo milost,
Pobožnim si rešnik!“

Psaln 16.

Ali so „liberalci“ res liberalni?

„Liberalci“ niso liberalni, ampak nespametni! Beseda *liberalen* izvira iz latinske besede *liber* t. j. prost, svoboden. Ti ljudje se radi tega tako imenujejo, ker pravijo, da ljubijo prostost in da jo vsakemu privoščijo. Pa le pogledimo, kaj hočejo? Njih geslo je: Človek je sam svoj, od nobenega odvisen, ne od človeške ne od Božje oblasti. Nobena postava ne človeška, ne Božja ne velja! Človek lahko dela kar hoče. Nič ni prepovedano, nič ni greh!

LISTEK.**Ranjki Juri.**

Napisal J. Kiferle.

V nekem kraju sta dva hriba, vmes je dolina, v dolini pa vas. Bolj natančno pa že ne smem povedati, da me kdo za jezik ne prime.

Dne 24. aprila — davno je to bilo — prišlo je v tej vasi dete na ta revni svet. Krstili so je za Jurija.

Ko je Jurče v prve hlačiце zlezel, potepal se je najraje po vasi. Prišla je zanj šolska doba.

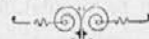
Kako se mu je v šoli godilo ne znam. To pa vem, da se ni ničesa naučil. Arabske številke je pa vendar poznal in s temi je imel pozneje dosti posla. Jurče je imel nekatere posebne lastnosti in radi tega se ga tu spominjam.

Prva lastnost je bila „lenoba“. Krščanskega nauka ni nikdar znal. Gospod veroučitelj so mu rekli v šoli: „Jurče, dokler ne znaš krščanskega nauka, te ne pustim k sv. Obhajilu!“ Jurče pa se ni učil in tudi ne znal. Nekateri sosedje so govorili, da bode Jurče prej dobil list za vojaščino nego za sv. Obhajilo. Do tega pa vendar ni prišlo.

Kaj sledi iz tega?

Ako sme človek delati kar hoče, tedaj sme krasti, sme goljufati, sme ubivati druge ljudi, sme biti nepokoren oblastnikom ter se proti njim ustaljati, sme oskruniti zakonsko zvestobo, z eno besedo: sme zaničevati samega neskončnega Boga! Vprašamo pa, ali je to prava prostost? Ne, ampak norost!

No, pa pravijo nekateri: Dasi ni dolžan človek ozirati se na Božje postav, vendar človeško dostojanstvo terja, da se ravnamo vselej in povsod po razumu! Odgovarjamo: Toraj razum treba ubogati, Boga pa ki nam je razum dal, ne?! To je blizu tako le: Hlapca treba ubogati, gospodarja pa ne! Ali ni to nezmisel? Prav smo toraj zapisali: „*Liberalci*“ niso liberalni ampak nespametni! —

Narodno gospodarstvo.**Zakaj smo vbogi.**

Katoliški Avstrijci smo bili premagani 1866. od Prusov, katoliški Francozi tepeni 1870. od istih. Ne mi ne Francozi nismo imeli več Radeckijev, ki bi bili pred vojščaki molili rožni venec in bi v nemali srčnost v obrambo sv. vere proti drugovercem.

„To je zmaga, ki premaga svet, naša vera“.

Kdo je zmagal sedaj na Ogerskem? Nevera. Kaže se, da tam ni živa vera v večini. Kdo bo plačal stroške tega boja in bo moral pojesti, kar bodo puntarji skuhali? Šivek, „Neposredni davki“ ima na strani 89: „Ker so državne potrebe narastle vsled nepričakovanih dogodkov v l. 1848. in 1849. — bilo je neobhodno potrebno seči . . . po novih izvirnih dohodkih za državno gospodarstvo . . .“ Menda bodo tudi sedaj le maloverni davkoplačevalci morali seči v žep, ker so zmagali judje in prostožidarji, da državno gospodarstvo plača nove matične zapisnikarje in kar še pride višjih uradov.

Jurče je rekel: „Jaz sem že Juri ne pa Jurče“, in jel je po noči s fanti vasovati.

Neke nedelje večer je bil mej fanti pretep.

Drugi dan so prišli žandarji in so Jurija odgnali v zapor. Bil je nekaj mesecev v ječi. V tem času se je Juriju nekaj posebnega prigodilo. Napadla ga je huda bolezen. Spovednik ga nagovarja naj se spove. Juri uboga. Drugi dan je prejel Juri — prvo sv. Obhajilo. Zadovoljen je bil, da je tako lahko opravil. Umreti se je pa vendar bal in je tudi ozdravel. Oče je Juriju zapustil hišo, nekaj gozda in polja. Ni čudo da se je jel ženiti. Ker je bil na slabem glasu, šel se je ženit v ptujo „faro“ misleč si: „Drugje sem opravil sv. Obhajilo, se bom pa še oženil v drugem kraju“. Kako je šlo, ne vem, oženil se je pa vendar. Delo Juriju tudi sedaj ni dišalo. Mislil je, kako bi brez dela kaj dobil. Številke je poznal in celo zapisati jih je znal. Kupil si je toraj „Sanjske bukvice“, kjer so sanje tako lepo „namalane“ in — Juri je bil loterijst prve vrste. Ako se mu ni po noči sanjalo, je šel pa po dnevi spat. Dosti je že zastavil. Nekega dne je šla njegova „Evica“ v bližnji trg. Juri jej da par listkov števil in nekaj desetic, naj tam stavi v loterijo. Ženi pa se je denar smilil in si je raje kupila „kofeta“. Kdo bi ji to zameril? Toda na njeno nesrečo so Jurjeve številke „prišle“. Ko pa hoče iti po „terno“, morala je žena obstati, kaj je storila. Juri

Doslej je po določbah cerkv. trid. zbora moral vsak dušni pastir imeti svoje ovčice v razvidnosti glede rojstva, poroke, smrti.

To se je državi ne malo dopadlo, in duhovščina je sv. matične knjige morala vrediti tudi po zahtevah politične oblasti, da je ta državljane, posebno vojaščino zamogla imeti v razvidnosti.

Cerkev je rada pomagala državi in stroški niso bili veliki.

Sedaj bodo stroški gotovo večji, rednost in pravilnost ne bo večja. Na Francoskem so že šli k županiku prositi potrebnih podatkov, ko je ta ali oni vinski bratec pri županstvu o nepravem času zadremal. Poti bodo tudi Ogri imeli daljše, ker bodo po več občin enemu zapisnikarju izročili.

Vpeljali so civilni zakon. Poročal bo župan ali drug lajik. Bo zakonska zveza še tako trdna in sveta brez slovesnosti in blagoslova v cerkvi? Ločenih zakonov kmalu ne bo manjkalo, ker bo le država sodila v zakonskih prepirih. Advokatom, posebno židovskim, ki so neki jako „brihtni“, ne bo težko najti vzroka ločitve. Če ga ni, se pa nar' di. Ločeni zakoni, ybogi otroci. Plačaj občina, oskrbi revo! Cerkev božja, ki se je utrdila v krvi mučencev, ostala bo; malovernim bodo pa stroški narasli, davki, nezadovoljnost se jim bo pomnožila.

Ogri bodo tudi (žide) sprejeli kot brate v vseh rečeh. Kristijani sebi enake pravice podelé tistim, ki so Kristusa križali! Ali bodo ti tudi kristijane križali? Na križ jih ne bodo pribijali telesno, pač pa bodo krščanske pravice vljudo, kaker se spodobi v 19. veku, s pomočje bratov zidarjev lepo počasi podavili s šš.

Ali židi niso več rojeni in priseženi nasprotniki krščanstva?

Ali niso pri prostozidarjih in socialistih oni v vodstvu?

So v vodstvu tudi na Ogrskem in mlačni kristijani z navdušenjem tepejo sami sebe po taktu vodi-

je nato ženo tako pretepel, da je več dni bolna ležala on pa je moral nekaj časa v ječo. Pozneje je Juri sam stavil, „terne“ pa vendar ni dobil.

Juri pa je bil tudi zelo strašljiv in praznoveren. Nekega dne je šel v gozd, da bi nasekal malo drv. Kmalu pa prisopihla v prvo hišo pod gozdom. Tú pripoveduje: „Ko sem sekal drva, jelo je strašansko šumeti po gozdu. Drevje je pokalo, kot bi se hotelo vse polomiti. Pripoveduje se, da je nekje umrl znani berač „Nakanič“. Prav gotovo me je strašilo! Zato sem pobegnil iz gozda. Tudi moja mati je videla včeraj strah. Bilo je že po 10. uri zvečer. Vse je bilo zaprto. Mesec je svetil skozi okno. Mati je videla kako so se vrata sama odprla in v hišo stopi ranjki berač Nakanič. Nekoliko postoji, potem pa zopet odide.“ Ko Juri še trdi da ga je strašilo, leze mimo sosedne hiše berač „Nakanič“, živ, z bisago na rami in palico v roki. Mislite si ubozega Jurija! Poslušalci se mu začno smejati in ga dražiti. Prvi pravi: „Juri, ta živ berač te gotovo ni strašil!“ Drugi reče: „Ta berač gotovo ni mogel skozi zaprta vrata včeraj k Vam. Kako ga je mati videla?“

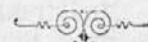
Jurija obliva krvi pot. Dobi pa vendar izgovor in reče: „E, mojej matere se je le sanjalo o tem beraču“. Jurija je bilo sram in jo urno popiha.

Vasovat pa ni več prišel.

teljev. Tako modro je Bog svet vstvaril, da hudobija, nevera sama sebe kaznuje.

Skozi stoletja od začetka sveta se vrsti boj za bojem kot nasledek nevere, ali kot kazen mrtve vere. Tudi v 19. stoletju se vrše verski boji, akoravno je bojevanje malo podobno bojevanju prejšnjih stoletij. V sredi teh bojev stoji na skali sv. kat. cerkev. Med razburjenimi valovi plava njena ladija, v kateri Kristus spi, da se mi zbudimo. Ko bodo viharji razpicali nabrano zlo, ko se bodo v živi veri zatekli k njemu za pomoč, bo vstal, stegnil roko nad peneče se morje in pomirilo se bo.

Do takrat bo pa narodno gospodarstvo pretrpelo še marsikatero škodo, trla nas bo žalost, žugalo nam bo vboštvo, kot kazen pomanjkanja žive vere. Dalje sem šel, kaker sem v začetku mislil v tem svojem poskusu.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Delegacije so se snidle 14. t. m. v Budapešti. Gorico zastopa prošt Jordan ker se je grof Alfred Coronini odpovedal, Trst Burgstaller, Istro Bartoli, Dalmacijo Klaič, Kranjsko Klun. — Predsednik cislejtanski delegaciji je Chlumecky, ogrske pa Ludvik Tisza. Skupnodržavni proročen, ki se predloži obema delegacijama, kaže čiste potrebščine 149,379.913 gold. to je za 4,131.413 gld. več, kakor je lansko bilo leto. Veči stroški ko lani se zahtevajo za Bosno in Hercegovino za 28.000; za vojno ministerstvo za 4,071.580 gold.

13. t. m. odkrili so v cerki sv. Stefana spominke rešitve mesta Dunajskega pred Turki l. 1683. Pričujoči so bili cesar, nadvojvode, grof Kalnocki in drugi ministri. Govoril je kardinal Gruscha. — Šlezijški deželni predsednik pl. Jäger je umirovljen in njegovim naslednikom imenovan grof Coudenhove. — Prof. Suklje pride baje kot dvorni svetnik v naučno ministerstvo. — 9. t. m. zbrali so se na Dunaju zastopniki v državni službi delujočih pisarjev (diurnistov) in se posvetovali o sredstvih, kako bi mogli pomagati njih sedanjemu žalostnemu stanju. Sklenili so resolucijo, katera sedanjo ureditev njih položaja proglašja za neznosno. — 6. t. m. so imeli tudi čebelarji, nemški in avstrijski zbor na Dunaju. —

Galicijska. Njeg. Vel. presv. cesar je iz Landskrona od vojaških vaj prišel v Levov pogledat gališko deželno razstavo. Sprejem je bil veličasten. Na večer je bilo vse mesto sijajno razsvetljeno. Bakljade se je udeležilo nad 600 pevcev iz raznih krajev Galicije. Ko je cesar došel v razstavo, bila je tamo zbrana ogromna množica, kakih 50.000 ljudi, ki so navdušeno pozdravljali vladarja. Iz Galicije je odpeljal se cesar k vojaškim vajam na Ogrsko, a 17. t. m. ogledal si je pri Nagy-charosu novi most čez Donavo. —

Goriško. Ces. namestnik vit. Rinaldini je teh dni obiskal razne občine v tolimskem in goriškem okraju in povsodi poizvedoval o potrebah posamičnih občin, vsprejemal prošnje posameznikov in si ogledal javne zavode. Povsodi so ga slovesno vsprejeli občinska zastopstva, duhovščina in šolska mladež. —

Na *Stajerskem* v Ljubem bodo imeli volitev državnega poslanca. Nemški liberalci so obupali, da bi zmagali s svojim kandidatom, vendar nemškonarodnemu

kandidatu še mečejo polena pod noge. Oponašajo mu celo, da je klerikalec, kar pa ni (žal), kakor vsa nemško narodna stranka.

Tudi na Koroškem upajo, da zmagajo pri dopolnilnih volitvah za deželni zbor v okraju St. Mohor. Podkloster, Trbiž združeni nemški katoličani in Slovenci.

V Šleziji živé Poljaki, Čehi in Nemci. Ker so vsled koalicije Poljaki in Nemci veliki prijatelji, nadjali so se Nemci, da bodo Poljski svoje šlezijske brate prepustili nemilosti Nemcev, pa so se ogoljufali. Poljsko prebivalstvo ne omolkne in njegovi kolovodje bodo morali slišati glas naroda, ki zahteva pomoči zatéranim sobratom. —

Ogerski kalvinci, ki so se največ prizadevali, da so se sklenile katoliški cerkvi sovražne cerkvenopolitične postave, zdaj, ko vidijo agitacijo, gibanje katolikov proti vladni politiki, priporočajo mir med raznimi veroizpovedanji! — Madjarski mogotci se še zmiraj brezobzirno vojujejo proti Romanum. Zdaj so naperili tožbo proti nekaterim učiteljem, trgovcem in uradnikom (vseh skupaj 18,) ker so v listu „Tribuna“ prijavili neko pismo na romunskega narodnega mučenika Poppe-a, v katerem ga imenujejo „mučenika šovinistiške intolerancije.“

Vnanje države.

Laško. Sv. Oče so za italijanske kolonije v Afriki imenovali posebnega prefekta. Vlada je mnogim škofom dala svoje potrjenje, katero jim je mnogo let odrekavala. — V Neapolju se je odkrila spominska plošča v spomin, da je bil kralj ob zadnji koleri obiskal mesto. Crispi je imel govor, v katerem je naglašal, da je potrebno, da državna in verska oblast složno postopati, da pripeljeta narod na pot pravice in ljubezni. V boju proti hudobni sekti, ki ne mara ne Boga ne vladarja, moramo zapisati na zastavo: „Z Bogom in kraljem za domovino.“ Iz ust Crispijevih bi takih besedi ne bili pričakovali. Ali je on in njegova vlada v strašni zagati, ali je hinavec, ali pa se še gode čudeži. — Italijanska zbornica je sklenila, da se imajo pregledati vsi zapisniki volilcev, in odstraniti tisti ki nimajo volilne pravice. Po novih določbah mora kdor hoče biti volilec s spričevalom dokazati, da zna brati, pisati in računati. Če tega ne more dokazati, podvreči se mora izpitu pri pretorju, ali pa zgubi volilno pravico. Pri tem se pa gode čudne reči. Izbrisali so še iz volilne liste več inženerev, profesorjev, zdravnikov, celo nekega državnega podtajnika, ker nimajo več spričeval iz otroških let, a izpit delati tudi ne marajo. Komisije delajo kolikor jim ljubo pristransko, iz skrbele bodo, da bodo voljeni le vladni možje. — V Siciliji še ni pravega reda. Roparjev povsod je dosti, revščine med ljudstvom še več.

Rusija. Nihilistov še ni konec. V Kalugi je policija zasledila tajno nihilistično tiskarno in seveda več oseb zaprla. V harkovski guberniji so se kmetje uprli vojakom, ki so iztirjevali davke. Bilo je mrtvih in ranjenih na obeh straneh. Kmetški upor na Ruskem niso nič nenavadnega, a končajo se vsi s tem, da cele trume karetoev pošiljajo v Sibirijo. —

V Nemčiji namerjavajo stroške za mornarico zdajno pomnožiti. To bi sicer nas nič ne srbelo, ako bi ne znali iz izkušnje, da redno kmalo za tem naš vojni minister nastopi s podobnimi zahtevami, češ, Avstrija ne sme zaostati za svojo zaveznico. — Socija-

lizem jel se je širiti tudi mej ženskami, odkar je la- ni na socijalističnem shodu v Koloniji bilo pričujočih mnogo žensk, ki zdaj delajo propagando med svojimi sestrami.

Francozko. Grof Pariški, ki je trdil, da ima pravico do francoskega kraljevskega prestola, je umrl v Bucklinghamu na Angleškem po dolgotrajni bolezni star 56 let. Njegov najstarejši sin, vojvoda Orleanski je prevzel vodstvo monarhiške stranke na Francoskem.

Nizozemska ima na Sundskih otokih več kolonij: Zava, Sumatra, Borneo, Cebles, Lombok, itd. Večina prebivalstva so mohamedanski Malajci, gospodarijo pa priseljeni indijski Balinezi, katerih je primerno malo, pa so silno hraber narod; ti so se spuntali proti Nizozemcem, njih vojsko zavratno napadli in otepli. Novejša poročila povedajo, da so Nizozemci že zopet na vrhu, a boj še ni končam.

Azija. Vojna med Kitajem in Japonsko. Kitajski cesar je poveljnika kitajskega brodovja, admirala Ting-a odstavil in ga premestil na neko podrejeno službo v vojski, ker Japoncem ni ubranil, da ne bi zasedli nekega vaznega mesta pred trdnjavo Arthur. — Kitajske čete v severnem delu Koreje so v jako težavnem položaju. Generali so nezmožni, a moštvo oslajeno in obupano od lakote in naporov. Iz Tokija se javlja, da sti Japonska in Koreja sklenili pogodbo, s katero Japonska jamči Koreji nezavisnost od Kitajske. Japonska prevzame vse vojaške operacije proti Kitajski, Koreja po jo mora podpirati z vsemi mogocimi olajhčavami. —

D o p i s i.

Iz Gorice (Izv. dop.) *Misli o goriških razmerah.* (Nadalje.)

10. Ne trdimo, da nemamo pravice braniti se, ko nam kdo krivico dela. A zdi se nam sila neumno naše sodeželane dražiti, zbadati, smešiti tudi tedaj, ko ni nobenega vzroka. Nas je v resnici malo in majhni smo po številu in gmotnem stanju nasproti našim sodeležanom. Ponavljamo: Branimo se, ko je res treba in celi svet nas bo spoštoval, a šibko jagnje ne draži hndomušno leve. Je nevarna! Če le ni prekasno! Korajža res nekaj velja — a mora biti tudi moč, sicer tudi korajža nič ne pomaga.

11. Neumno je, ako general sovražniku pove, kako se misli bojevati proti njemu. Neumno je tudi pred časom razglašati po časopisih načrte, kake si mislimo utrditi svoje stališče. To je znamenje politiške nezrelosti in otročje ošabnosti. Koliko prekoristnih društev je šlo tudi pri nas po vodi, ker se je njih namišljena osnova pred časom po časopisih raztrobila. Nasprotnik je zvedel. Prišel je in zasejal ljuliko, ki je komaj vsejano setev zamorila. Le priporočamo krivih, hinavskih potov. Ne. Mi priporočamo le manj kodakanja — in vspeha, sdu bomo več imeli.

12. Pred leti je „Rimski Katolik“ pisal, da za nas Slovence je visoka politika — prazna slama. Skušnje zadnjih let so vtegnile mairsikoga prepričati, da „goriški prerok“ ima prav. Spoznali smo da moramo biti skromni. Z obravnnavami izpred porotnega sodišča se ljudstvo ne bo izobrazilo. Zakaj ne moremo goriški Slovenci napravljati *podučnih shodov*, kaker jih

napravlja katoliška stranka na Kranjskem? Visoka politika nam ne dopušča časa. Pustimo za zdaj drugim, da prevračajo ministerske stole — posvetimo raji svoj čas — ljudstvu svojemu. Potrebno je poduka.

13. Nedavno se je nek dopisnik iz Goriškega jezil v „Slovenskem Narodu“, da svetne oblasti in neke druge osebe prezirajo našega prevzvišenega metropolita in prečastitega ordinarijata želje. Se zlagamo, res je tako. Ali vprašamo kdo je zadnja leta na vse načine na Goriškem cerkveno oblast poniževal? *Da se cerkvena oblast prezira krivi smo tudi mi, mi Slovenci.* Da ne bodo oblasti in neke osebe prezirali cerkvene oblasti, podpirajmo sami cerkveno oblast! Mi smo reveži. A edino cerkev ima srce za reveže. S cerkvijo stojimo in pademo. Kdor more razumeti naj razume.

14. Goriška je večkrat videla, na svojo sramoto, da je mnog slovenskih mož, ker so ga razdivjani listi, morda samo ker je po svoje enkrat pri volitvah glasoval, vedno napadali, hujskali, odrekli vsako poštenje, značajnost, domoljubje, pobral kopita in šel v *ruji tabor*. Slovenci, ga niso hoteli, na smetišču ni hotel ostati, za samostansko življenje ni imel poklica, moči je še nekaj imel, katere je hotel porabiti — kaj čudo šel je tja mej tujce. Sprejeli so ga, in dandanes je spoštovan mož, katerega tudi Slovenci puste pri miru. Le hujskajte . . . mi se pa bojimo.

15. Iz zadnjih volitev nekoji sklepajo, da smo edini, ker novoizvoljena poslanca sta bila rekel bi enoglasno voljena. Edinstvo naše naj bi celo Kranjcem bilo vzgled!! Ne varajmo se! Kaj pa pomeni, da izhaja v Gorici 5, reci pet, slovenskih političnih listov ki se vsak ponaša z do tisoč naročniki. Žal, da nismo edini in edini nismo, ker smo mislili edini biti brez *jasnega programa*. Odtod izvira da se stranke ne prestando množe. Zjedinimo se v mišljenji, v srcu, in potem bomo res edini in nas nobeno zunajne navskrižje ali sebičnost nas ne razdvaja.

16. Učeni možje pravijo, da tisto ljudstvo ki naj bolj spoštuje svoje više in jih uboga, je naj bolj izobraženo in gotovo pride do velikih zmag. Kjer pa se ne uboga, kjer vsak dela po svoji glavi in svojih strastih, tam ljudstvo ne misli, ni izobraženo. Kajti če bi mislilo, bi bilo edino, ker resnico je Bog le edno ustvaril. Kjer pa ni edinosti, tam ni moči, tam je gotovo pogin. Ako pogledamo, kako močno so goriški Slovenci razcepljeni, moramo priti do sklepa, da smo malo izobraženi, ker nismo edini. Zjedinimo se! Trebuh in žep razdvaja. Skušnja nas prepričava. *Le eden pa je, kateri nas more zjediniti — in ta je kralj vesoljstva, tudi politike in narodnosti — Jezus Kristus!* Da, tudi v političnih in narodnostnih vprašanjih zna Kristus prav svetovati, tudi tedaj ne neha biti večna resnica in neskončna modrost. Zaupajmo mu tudi v narodnih in političnih vprašanjih — kajti drugo ime narodom, da se rešijo, ni bilo dano, razven ime — Jezus Kristus.

Od sv. Ivana pri Trstu. Naš ponosni hrib Kal ali „Monte Spaccato“, kakor mu pravijo Italijani dal je pretekle dni povod obilni govorici po okolici in mestu. V hribu nahaja se namreč globoka votlina. Vže l. 1863 so to votlino preiskovali z namenom, da bi našli vodo, ter prišli do precejšnje globočine. Toda grozna nesreča vstavila je pričeto delo. Zadeli so bili ob trdo skalo, ki so jo morali razstreliti. Dim ni imel nobenega izhoda, ter napolnil votlino. Kmalu potem spustili so se trije ali nepremišljeni ali predrzni

mežje v votlino, da si ogledajo učinek razstrelitve. Toda vsled okuženega zraku padli so v nezavest ter se zadušili. Po osmih dneh spustil se je drug, a i njega zadela je ista osoda s tovariši. Nihče se več ni drznil v jamo. Le duhoven je prišel, ter odmolil običajne molitve nad čudnim tem grebom. In tako vsa stvar spala je celih 31 let.

Letos spomladi pa je sklenilo patrijotično društvo tržaških hribolazcev, da hoče zopet preiskati votlino. In pretekli mesec so res delo tudi začeli. Delalo se je noč in dan. Kaj prijazno je po dnevi plapolala raz hriba belo-rudeča zastava — po noči pa brlela lučica. Raziskovanje je napredovalo brez posebnih težav, (ker je votlini ostalo še mnogo opor — stopnic katere so postavili že l. 1863.) — V globočini 75 m. so našli okostje onega ki se je zadnji podal v votlino. — V globočini 130 metrov pa kosti družih treh ponesrečencev.

Društvo hribolazcev sklenilo je ponesrečencem napraviti dostojen pogreb in je to naznanilo sl. magistratu. Ali glej! naš presлавni magistrat je pogreb prepovedal in to po nasvetu dr. Constantinija — ki je baje rekel: „Če so ostale one kosti v votlini 31 let — ostanejo lahko tudi za naprej“. — In tako bodo morale radi židovske modrosti ali bolje vsemogočnosti kosti vbczih ponesrečencev morda še dolgo čakati preden jih usmiljena roka prenese na posvečen kraj.

Dne 8 t. m. so morali hribolazci nadaljno raziskavanje opustiti — pobrati svoja kopita in iti domov.

Kaj je nagnilo slayni magistrat, da je ukazal ustaviti delo in ni dovolil prenesti telesnih ostankov onih štirih nesrečencev na posvečen kraj? Grda židovska nevoščljivost in lahonska prenapetost. — Bilo je namreč letoš okolo binkoštnih praznikov — ko je imenovano društvo hribolazcev sklenilo prositi dovoljenja za raziskavanje votline. Prosijo dovoljenja; a dobijo v odgovor da naj nekoliko počakajo, češ, da se morajo o tem mestni očetje posvetovati. — Ali glej čudno naključje (če je bilo sploh naključje in ne kaj družega vmes, — dva dni pozneje pridejo na magistrat nekateri udje, družega hribolaznega društva „Alpi Giulie“ in tudi prosijo dovoljenja, da bi smeli isto votlino raziskavati. In njihovi prošnji ustrezajo.

Nekaj dnij potem hribolazci patrijotičnega društva zopet poprašajo — ako je dovoljenje vže gotovo. Toda odgovorilo se je da sl. magistrat ne more ugoditi njihovim željam, ker se je tudi društvo „Alpi Giulie“ kmalu potem oglasilo sē željo raziskovati isto votlino. Lahko si sicer jamo nekoliko ogledajo, toda osmega sept. da morajo ustaviti raziskavanje. In tako se je tudi zgodilo.

„Zakaj pa naj ima društvo „Alpi Giulie“, ki se je pozneje oglasilo prednost pred patrijotičnim — ki se je oglasilo dva dni poprej?“ Zakaj? ker društvo „Alpi Giulie“ goji bolj irredentovsko-lahonske želje — prvo društvo pa je bolj patrijotično-avstrijsko. Ljudem pa, ki so v veliki mestni hiši, ne diši to nič kaj prijetno. Ker pa so udje patrijotičnega društva v kratko odmerjenem času vendar le veliko dosegli in celo našli one štiri ponesrečence — gospoda pri sl. magistratu nevolje svoje nad temi vspehi drugače razodeti niso mogli kakor da so pogreb onih nesrečencev popolnoma prepovedali. Da bi hribolazci njihovega duba našli one kosti — kako veličasten pogreb bi bili napravili, morda še kakšen „Onorevole“ bi se vdeležil in prišel k pogrebu.

Toda prenapetost spravila je tržaško gospodo ob

pamet, da ne dopušča več opravljati najbolj človekoljubnega, najlepšega krščanskega dela usmiljenja: Mrličje pokopovati. — Kedar kedar bo konec tega trinoštva?

Iz tržaške okolice. (izv. dop.) Ker so ravno še počitnice — dovolite da na perutih svoje domišljije poretim malo po slovenski okolici tržaški? Pričem pri sv. Jakobu. Tukaj smo si Slovenci vže postavili prvo trdno postojanko namreč — slov. šolo družbe sv. Cirila in Metoda. Ravno te dni se je zopet začelo na tej šoli poučevanje. Bog blagoslovi trud učiteljev in vseh požrtovalnih rodoljubov.

V Šklednju so pred kratkim časom dobili novega duha pomočnika v osebi č. g. Zinka. Vsem bode priljubljen; posebno pa cerkvenim in narodnim pevcem, ki so dobili v njem izvanredno pomoč. . . . Pri sv. Ani širijo mestno pokopališča. — Delo bo kmalu dokončano. — Da bi hoteli napraviti tudi poseben prostor za mnogoštevilne samomorilce — ki niso vredni ležati na posvečenem kraju!

V Rocolu imajo preveč radi svojega rudečega poslanca Leopolda Mamonerja. V plačilo za toliko ljubezen smejo od daleč sè svojih oken brez plačno gledati konjske dirke, ki se vršijo na nasprotnem holmcu „Montebello“.

Sedaj tudi vedo kedar je deveta ura zvečer: kajti naznanja jim jo trobenta domobrancev, ki imajo tu svojo vojašnico. — Na Katinari ničesar novega. Vse narodno življenje se vrši v Lonjeru. — Tam so pred 3 tedni ustanovili ali bolje ponovili pevsko-bralno društvo. — Kaj pa v Bazovici?

Iz Bazovice prideš v Lipico, katera slovi radi c. kr. konjarne. Ali še nekaj imajo v Lipici, kamor ne vleče le radovednost ampak v prvi vrsti pobožnost: Krasno votlino: Lurdska M. B. Votlino so na veliki Šmaren zvečer okusno razsvetlili.

V Gropadi pravijo da se bo zidala šola na stroške sl. magistrata. Ako bode šola čisto italijanska se jim magistrat gotovo ne bo upiral. — Pred dnevi je v Gropadi gorelo — škoda je precejšnja.

Na Občinah imajo krasno novo kapelico Lurdske M. B. Pri pogledu rajsko-mile podoba nehote človek zmoli „Češčeno Marijo“ — Na Proseku se je pričel te dni poduk na pripravnici. — Stariši — ki mislijo pošiljati svoje nadarjene otroke na više šole — pošljejo naj jih na Proseško pripravnico: gotovo ne bode žal. . . .

Križani bili so v nedeljo dne 9. t. m. izvanredno iznenadjeni. 250 Tržačanov je prišlo v spremstvu vlč. kanonika Buttignoni-ja počastiti njihovo Lurško M. B. v novi kapelici. — Romarjem ki so v 15. t. m. šli iz Trsta v Padovo — pridružilo se je tudi 30 križanov. . . . V Barkovljah — bo na rožnicensko nedeljo pri lepem vremenu vse polno vernikov iz mesta in okolice, da se vdeleže obilnih odpustkov, katere je sv. Stolica podelila ondodni bratovščini sv. Rožnega venca . . . V Rojanu je ostal kot kapelan ondodni rojak č. g. France Guštin. Kaj pa pri sv. Ivanu? Imajo narodni dom, bralno društvo — in narodne tamburaše. In vendar nekdanje živahnosti ni več! — Se nekaj mi teži srce. Te dni so se odprle šole v mestu. Mislite da hodijo vanje samo laški otroci? Kaj še marveč tudi ogromno število slov. otrok in sicer tudi takih — ki niso še videli slovenske šole od znotraj.

Kdo je temu kriv? Tržaški magistrat? Gotovo največ, ker se brani ustanoviti slovensko šolo v mestu.

Ni pa kriv samo magistrat ampak tudi okoličani. Prvič ker se premalo brigamo za svoje domače slovenske šole; drugič ker premalo podpiramo prekornostno družbo sv. Cirila in Metoda. — Če že v Ljubljani in v čisto slovenskih krajih, store toliko za nas, ki prebivamo ob mejah slov. zemlje, koliko več se moramo truditi mi sami za našo mladino. Mi osebno zremo pretečo nevarnost, mi moramo v prvi vrsti pokazati, da ljubimo svojo mladino, da ljubimo svoj rod! Zato želim iskreno, da „Primorski list“ nadaljuje pobirati darov za družbo sv. Cirila, in Metoda kakor je hvalevredno začel, vže lansko leto. In kolikor več bomo sami žrtvovali toliko več slovenskih vrtecev in šol nam bo ustanovila naša družba, toliko manj izdajic bomo imeli in toliko več pravih značajnih mož izgojili.

Sv. Lucija ob Soči. (Izv. dop.) Obiskal nas je 7. t. m. nenadoma prevzvišeni gospod c. k. namestnik iz Trsta. Ob 10 uri smo ga dočakali in lepó po slovensko pozdravili. Gospod župnik je povdarjal v svojem nagovoru neomahljivo udanost tukajšnjega ljudstva do svetlega cesarja. Visoki gospod se je potem razgovorjal več časa z velikim zanimanjem o starih cestah, ki jih imamo in o novih, ki jih bomo imeli, če jih bomo dobili. Govoril je tudi z gospodi inženjerji, ki nadaljujejo zdaj svoje delo proti Gorici potem ko so črto do Podbrda srečno dovršili. Od tu se je odpeljal gospod namestnik v Cerkno, od koder se je še isti dan zopet vrnil skoz Sv. Lucijo v Gorico.

Celo poletje nas je mučila misel, kje bi in kje bomo zidali novo kaplanišče. Zdaj je, hvala Bogu, ta mučna misel premagana, kajti gotovo je in, dvoma ni, da bo stalo to prepotrebno poslopje na najprimernišem kraju, na južni strani cerkve, prav poleg nje, (le pet korakov daljave bo mej obema). Kjer je zdaj Kacijanova hiša, tam bo kaplanišče. Poslopje bo zelo obširno, suho, solnčno in v zatišji, na južni strani bo imelo doli do ceste zadosti velik in zelo prijeten, solnčen vrt. Očitna čast in hvala gre našim vrlim starešinam, ki so za tako poslopje tak prostor izbrali. Po pravici so vsi farani s tem zadovoljni, kajti tudi vsi bodoči gospodje kaplani bodo s takim poslopjem na takem kraju zadovoljni, veselo se bodo vanje naselili in težko se iz njega izselili.

Pa tudi naša farna cerkev bo s tem mnogo zunanje lepoto pridobila: Kdo se tega ne veseli, ki ljubi lepote Gospodove hiše?

Naša lepa farna cerkev bo potem mej samimi lepimi in čednimi hišami reš častitljivo stala mej lepimi naj lepša. Do katerega časa pa bi vtegnilo biti novo kaplanišče gotovo? Če se prav vjezimo, — do jeseni l. 1895.

Iz Kozaršč pri Volčah. (zv. dop.) Vsaka številka, nam hribovskim kmetom že močno priljubljenega „Prim. Lista“, prinese iz raznih krajev razne vesele in žalostne novice. Žalibog, da število žalostnih novic ono veselih navadno presega število žalostnih dogodkov, naj dodam enega.

Dne 10. t. m. padel je tukajšnega podžupana štiri letni sinček raz voza detelje tako nesrečno, da se mu je deloma vsled prestanega strahu, deloma vsled telesne poškodbe, že drugi dan pretergala kratka nit njegovega življenja in je njegova angeljsko čista duša zletela v nebeške višave. Čeravno pri tej nesreči, katera je blaga roditelja zadela, ni bila kriva nemarnost in nepazljivost je vendar ta nesreča glasen opomin: „stariši pazite na otroke!“

Novice iz raznih krajev.

„Primorski list“ se je preselil s to številko v Gorico. Uzrok preselitvi lista je imenovanje bivšega vrednika preč. g. J. Slavca, župnikom v Repentabru. Preč. g. Slavcu izjavljamo tem potom najpresrečnejšo zahvalo za brezplačni trud, ki ga je posvetil listu. Gg. dopisovalce po vsem Primorskem uljudno prosimo, da ostanejo zvesti v dopisovanju; gg. naročniki pa v naročevanju in marljivi v širjenju našega lista.

Zajedno gg. dopisovalce in naročnike vnovič opozarjamo, da se imenuje naš list: „Primorski list“ in ne „Primorec“, ki je priloga „Soči“, da je „našemu“ listu vredništvo in vpravništvo v Gorici na Travniku št. 13. I. nadstropje; da treba pošiljati dopise in naročnino edino na gori navedeni naslov.

Vredništvo.

Gg. naročnike lepo prosimo potrpljenja, ako bi ne dobili takoj lista; ali naročenega števila iztisov, ali ako bi lista sploh ne dobili. G. naročnik, ki ni bil postrežen, naj nam to po dopisnici naznani in takoj odstranimo in popravimo pogošek.

Vpravništvo.

Za slov. šole Gorici darovala sta družbi sv. Cirila in Metoda dva gospoda 4 fl. Poprej nabralo se je mej gor. duhovščino vže 25 fl. za slov. šole. Vsaki darček se hvaležno sprejme.

V Gorici delajo na vse kriple da bi se odvrnili slovenski otroci od slovenskih šol. Po hišah hodijo osebe, ki stariše plašijo in nagovarjajo naj bi pošiljali otroke v laške šole. Dogodilo se je da je prišla taka oseba k nekemu slovenskemu očetu ter ga vprašala: Kam boste pošiljali otroka v šolo. Oče: V slovenske šole. Zakaj? Oče: ker sem Slovenec. Oseba: V magistratovih šolah bodo otroci dobivali darove. Oče: Jaz lahko sam kupim in ne potrebujem vašega denarja. Oseba: Kako se kličete? Oče: Jaz se kličem tako! Oseba: Pa Vam bo škodilo! Oče: Naj škodi kar hoče. Jaz sem Slovenci in Slovenec bodo moji otroci!

Slovenci bodite vsi kakor en mož! Tukaj ne ukaže magistrat in ne mestni stražniki! Vaši so otroci. Ne vdajte se, naj le strašijo, kakor hočejo. Prst Božji jih bo zadel! Kljubu vsem laškim naporom se je vpisalo v slovenske šole uže okolu 350 otrok, neglede na otroke, ki so na c. k. vадnici in v otroških vrtih.

„Slovensko Alojzijevisče“ v Gorici je prišlo srečno pod svojo streho. Žal, da se je pogajanje z Montom zavleklo in ni bilo mogoče strankam za časa odpovedati. Še le pozno so se hišniki preselili in dali prostor delavcem, ki so hišo primerno predelali in osnažili. Stranke, ki si niso še mogle najti stanovanja, se preselijo še pred zimo iz zavoda. — Učencev je zdaj v zavodu 32, nekaj brezplačno, nekaj za plačilo. Postrežbo in domače nadzorstvo opravljati dve č. sestri, poučevanje je prevzel petošolec A. Vales. Pozneje se sprejme še enega pomočnika. — Da je zavod res potreben, priča veliko število prosilcev. Oglasilo se je namreč okolu 80 prosilcev. Po dolgem in mučnem posvetovanju je odbor sprejel za zdaj 18 novih a z novim letom še 10 učencev. — Vsled tega bodo letos tudi stroški večji. Treba nam je tedaj najprej denarja, da poravnamo dolg (4000 gld.) in da pokrijemo obile stroške. Bog povrni visokoč. gg. dekanom trud, ki ga imajo s podpisavanjem obresti. Ako se bo povsod tako čvrsto podpisovalo, kakor se je pričelo, bode v treh letih izplačana

glavnica z obresti vred. Tu namen ima začeto podpisovanje. — Kakor denarja, prosimo tudi blaga. Zdaj v jesen se more mnogo nabrati za zimo. Vsaka stvarica se hvaležno sprejme. Denar naj se pošilja preč. g. I. Bajcu, blago pa naj se izroči preč. g. sestri Anakleti, prednici.

Cerkvena oprava. Družba za cerkreno opravo je ob sklepu svoje razstave (v domu grofinje M. Coronini) razdelila dokaj mašne oprave cerkvam goriške nadškofije. Ker želimo tej važni družbi še večih uspehov, objavimo one cerkve in podarjene stvari. Batuje, 2 roketa in dva altarna prta. — Berginj, perilo. — Bilje, več perila. — Branica, mašno srajco. — Dolenja, moder mašni plašč. — Flejana, bel mašni plašč. — Kamno, moder mašni plašč. — St. Viška gora, velum humerale. — Ponikve, isto. — Libušno, mašno srajco in 6 korporalov. — Kabarid, drobno perilo. — Kobljaglava, 2 antipendija. — Ravne, črn mašni plašč. — Pečine, roket. — Spodnja Tribuša, rudeč mašni plašč. — Gabrije, odejo ciborija. — Podmelec, 2 mašni srajci. — Podsabotin, zelen mašni plašč. — Logje, odejo ciborija. — Ravnica, bel mašni plašč. — Roče, rudeč mašni plašč. — Šempas, vrvico za zvonček in 2 bursi. — Kronberg, rudeč plašč in štolo. — Bovec, črn plašč. — Pliskovica, 1 roket, perilo, štolo, burso, pas in odejo ciborija. — Lokovec, 6 korporalov. — Flumicel, velum humerale. — Mariano, bel plašč. — Skodovaka, rudeč plašč. Obdarjenih je torej 29 cerkva.

Družba je imela dohodkov: gld. 1436,42
stroškov „ 1329,28

Preostane gld. 107,14

Slovenska knjižnica se snuje v Gorici. Odborovi prošnji odzvali so se že nekateri domoljubi. Obljubili so poslati dobrih slovenskih knjig in časopisov brezplačno. Knjige se pošiljajo na vredništvo „Rimskega Katolika: Travnika št. 13. I. nadstropje. Vsi prijatelji Slovencev v Gorici so naprošeni prispevati k novemu podjetju po možnosti. Da so zapuščeni goriški Slovenci poštenega razvedrila, in dobrega berila potrebni, je žal le prerisnično. Dobre knjige jih bodo poučevale in dramile iz narodne mlačnosti in verske.

V malem semenišču je letos 70 gimnazijcev. Na novo vsprejetih je 18. Tudi tega potrebnega zavoda naj bi se Slovenci spominjali z denarnimi podporami, ker je ohranil Bogu uže mnogo dijakov, s čemur si je stekel mnogo zaslug za cerkev.

„Leonova družba“ zove se novo učenjaško društvo, ki se je osnovalo letos začetkom t. m. v Celju na Štajerskem. Namen društvu je: gojiti v vseh strokah znanost na podlagi krščanskih načel, podpirati vseučilišnike in sploh višesolce, da si prisvoje temeljito katoliško izobrazbo. Pravila so menda uže izročili vladi v potrdilo. Živel nov plemenit plod I. slov. kat. shoda!

V Avčah so blagoslovili 26. avgusta z veliko slovesnostjo nove orgle.

Nov otroški vrt otvori letos društvo „Sloga“ pod Kostanjevico. Nas veseli. Potreben je kakor je potreben v vseh delih mesta.

Nesreče Gredè iz Loga čez Predil je nek vojak padel in si zlomil vrat. — V Pervačini je odtergal dinamit mladeniču več prstov. S tem peklenkim razstrelivom ni igrati.

Srpenica dobila je novega č. g. vikarja v osebi Matije Ivančiča, bivšega kapelana tolminskega.

Redni pouk na srednjih in mestnih šolah se je pričel 18. t. m. s klicanjem sv. Duha.

Živahna prepirka se je bila vnela mej „Slovencem“ in „Eco“ ker je „Slovenec“ vže večkrat očital da „Eco“ molči, ko se godi krivica Slovencem. Mi smo veseli, da je prepir potihnil, ker vemo, da tudi „Eco“ ima težko stališče. Nas je posebno zanimalo, da gg. *Ecorci niso več prijatelji „Soče“*. Tega res nismo še vedeli.

V bogoslovnici goriški se prične šolsko leto z nazivom Sv. Duha dne 5. oktobra ob 8 uri zjutraj.

Odločna katoliška beseda. Povodom otvoritve deželne konference ljudskih učiteljev, združene z razstavo učnih pripomočkov, pozdravil je deželni nadzornik vitez Klodič zbrane odposlance učiteljev in goste v nemškem jeziku, na kar je sledil slovenski govor. G. govornik je povdarjal, da je tudi v šoli vera podlaga vsemu in da mora torej učiteljstvo delovati složno z duhoščino. Iste misli je razvijal v gladki laščini, a še dodal: brez vere ni npravnega krščanskega življenja, ni blagostanja. Učiteljstvo naj torej dobro pomni, da veronauk ni samo učni predmet v ljudski šoli, ampak je podlaga vsi odgoji in vedi. Moške, lepe krščanske besede. Da bi postale vže kmalu dejanje, želi vsako krščansko in rodoljubno srce.

Prošnja. Gospode, ki bi vtegnili imeti nemško-slovenski šolarjev slovar, a ga ne rabijo, vljudno prosimo, naj ga blagovole poslati v vredništvo „Rim. Katolika“ na Travniku št. 13. I. nadstropje. Vredništvo ga bo razpečalo med revnejše dijake.

Pri Martji-Celji ni bilo letos vsakoletnega cerkvenega shoda radi plesa v bližnji Kostanjevici. Graje so vredni prirejevatelji plesa, pa tudi županstva, ki ga dovoljujejo, ker s plesom se trati dragi čas, denar, zdravje; širi se verska mlačnost in razdivjanost, pokopuje se varčnost in zmeznost. Jednako tudi v Solkanu na angeljsko nedeljo ni bilo običajne procesije, ker so isti dan priredili javni ples. Bog se mora umikati hudiču! Potem tožimo o slabih časih?!

V tržarski „Edinosti“, opazujemo radostnim srcem, odkar je vredništvo v drugih rokah vedno več katoliškega duha. Pred dvanajstimi dnevi priobčila je lep voden članek, v katerem dokazuje, da je vera podlaga vsemu. Povod temu spisu dal je brezbožni delavski ljubljanski listič: „Delavec“. „Edinost“ mu je posvetila po zasluženji. Hvala jej. Se strinjamo.

„Narodna tiskarna“ v Ljubljani, v kateri se tiskajo „Slovenski narod“, „Rodoljub“ itd., listi narodno-napredne stranke, je še vendar toliko poštena, da noče tiskati „Delavca“, brezverskega delavskega časopisa, ki je tajil Boga in čničenje Boga proslavljal kot dobroto. Tudi to je nekaj.

Volitve cestnih odborov. V cestni odbor za Goriško okolico so izvoljeni: deželni poslanec, gosp. Anton Klančič iz Podgore, Anton pl. Reja župan kočjski, Vinko Faganel župan mirenski, Ant. Kofol župan čepovanski, Josip Šinigoj župan dornberški, Josip Klančič, obč. stareš. v St. Florijanu, France pl. Lokateli podžupan v Vertobji, Anton Pahor podžupan opatjeselski, Josip Rubbia župan vogerski. Namestniki so gg. Ferdo Perozzi podžupan dornberški, Anton Mozetič župan solkanski in Valentin Černic podžupan šempeterski.

V cestni odbor sežanski so izvoljeni gg. Rajmund Mahorčič župan sežanski, Anton Muha župan lokovski potem podžupani: Gruden Ivan iz Zgonika, Perhavec

France iz Ležeč, Duje Ivan iz Zavrhka, Zlobec Anton iz Krajne Vasi in Zega Andrej iz Kazlja; za namestnike pa gg. Kocijan Andrej v Žerjah, Pegan Jakob iz Avberja in Černe Anton iz Tomaja.

V Komun so izvoljeni gg. Žvokelj France podžupan štjaški, Stepančič Karol župan temniški, Legiša Josip župan mavhinjski, Pipan Josip župan škrbinski, Kozmina Ivan, župan šempolajski, Kovačič Josip župan komenski, Fabiani Josip župan štanjelski; namestnikom pa gg. Milanič Martin župan vojščiški, Lucin Anton, župan gabroviški in Zavadlal Anton, podžupan iz Klanca.

V Tolminu izvoljeni so sledeči gospodje: Franc Golja, župan na Grahovem, Ivan Lapanje, župan na Ponikvah, Jožef Gašparut, župan v Sedlu, Oskar Gaberščik, posestnik v Tolminu, Ignacij Kovačič, veleposestnik pri Sv. Luciji, Tomaž Božič iz Prapetna pri St. Viški gori; Anton Gašperut v Breginju, Anton Rait v Selcah, Andrej Podreka, župan v Volčah. Namestniki: Ivan Kenda s Kneže, Josip Munih s Podbrda, Ivan Sordat s Komna.

V borški cestni odbor so izvoljeni kot odborniki gg. Jonko Matija veleposestnik v Bovecu, Wuč Ivan posestnik v Čezsoči, Zorč Ivan župan v Trenti, Rot Andrej župan na Žagi, Fon Anton župan na Trnovem. Trebše Janez župan srpeniški in Domenščik Jožef župan v Soči; kot namestniki pa gg. Anton Mlekuž iz Kala, Andrej Mrakič iz Dvora in Rot Ivan s Srpenice.

V cestni odbor kanalski izvoljeni so kot odborniki gg. Žbogar Anton župan na Banjšicah sv. Duha, Winkler Blaž župan lokovski, Blažič Andrej podžupan iz Morskega, Bitežnik Peter župan na Banjšicah sv. Lovrenca, Konjedic Andrej župan deskelski. Gabričič Andrej župan anhovski, kot namestniki pa gg. Ivančič Anton veleposestnik v Deskli, Podgornik Stefan iz Lokavca in Stanič Valentin posestnik iz Bat.

V Ajdovščini so izvoljeni gg. Bolko Leopold župan črniški. Pačlica Josip podžupan v Rihenbergu, Vidmar Josip župan lokavski, Terpin Filip župan križki, Gruntar France župan šmarijski, Valič Josip župan kamenski, Firjevec France podžupan v Vertovinu; namestnikom pa Andrej Palk podžupan v Vel. Žabljah, Anton Berbuč podžupan v Selu in France Bratina.

Šolska in učna razstava je bila v Gorici zadnji tri dni minolega tedna. Posrečila se je izvrstno. Slovenske šole v Gorici so se posebuo izkazale. Ne moremo imen navajati, samo to rečemo, da je bila razstava v čast in ponos naši deželi.

Občni zbor društva „Edinost“ je bil v nedeljo 16 t. m. Govoril je prav lepo o tržaških razmerah in o državnem zboru g. poslanec Nabergoj. Izreklo se mu je zaupanje in zahvala!

Umetnostna razstava v Gorici je vže zaključena. Mi mislimo, da prava umetnost je od Boga, ki ne dovoljuje nobenega preziranja še tako zančevanega in teptanega naroda!

Poročil se je 12 t. m. v Šent-Vidu g. Anton Jacobi c. k. stotnik, nadučitelj v Gorici in predsednik krajne veteranske družbe z gospo Ano Zissy r. Sakillario z Dunaja.

Ogenj. Na Blančah nad Gorico je zgorela jedna kopa slame. — V sv. Kancijanu (Furlanija) je pogorel do tal hlev z okrilom vred.

Darovi za Alojzljivišče: č. g. Božič Ant., vikar 10 fl. — č. g. Kodrič Franc, vikar 7 fl.

Na goriški gimnaziji se je vpisalo v I. lat. razred 135 učencev. Dvomimo, ali jih pride 10 v osmi razred.

Shod v Vipavi. Drugega septembra je bilo v Vipavi zbranih na dvorišču Lanthierjeve grajščine do 3000 ljudi. Razpravljal se je o gospodarskih potrebah vipavske zgojene doline: o vrejevanji hudournikov, o vodovodih, o razdelitvi pašnikov, o lovskem zakonu, o trtoreji. Čuli so se stavki: Vera uči kaj je dobro. Vera naj stopi bolj v življenje in ves družinski in državni red se zboljša. Kdor res domovino ljubi, ni dovolj, da kriči zanjo pri kozarcu vina, ampak treba delati, truditi se. Treba tudi cesarju biti zvestim, brez gospodarja hiša razpade, brez cesarja, jednega vrhovnega glavarja vsako društvo razpade. Kmetški stan propada. Kdo je kriv? Sebični liberalci, ki so v zborih skovali le take postavbe, ki so židovskim kapitalistom na korist ne pa delavcu, kmetu. Davek plačuj tudi le kapitalist, ne le kmet. Kmet pa si tudi sam škodi, ker voli le liberalne poslance, ki nimajo za njega srca. Da pride v življenje zopet vodilo krščansko „Vsi za enega, eden za vse!“ treba naše šole bolj pokristjaniti. Jenjati ne smemo dokler verske šole ne dobimo. Jedinj bodimo in zmagali bomo. Bojimo se Boga in nobenega drugega! — Te besede in enake niso govorili duhovniki ampak posvetni možje zdravnik v ljubljanski bolnišnici dr. Gregorič odvokata dr. Papež in dr. Susteršič. Po preteklih več ali manj liberalnih shodih so se v Vipavi večinoma le pleve metale ali pa le zabavljalo. Drugega septembra se je možko govorilo. Res je da je Hubelj mej nami in Kranjsko a upamo da Vipava vender le pripluje v Sočo kaj dobrega...

V Kalu na Kanalskem so se fantje stekli. Č. g. vikar je hotel vinjene ljudi miriti, toda suroveži so se obrnili tudi proti njemu in so ga vdarili. Od dne do dne zori pri nas načelo da „duhovska suknja ni priporočilo pa tudi strašilo ne“.

„Rinnovamento“ ne izide v prihodnjo soboto, ker je njega vrednik g. J. Kušar šel v zapor. Sicer se pa govori, da list bo komaj izhajal za naprej, ker ima premalo podpore.

Č. g. Franc Hebat, vikar na Vojsčici je obodel in se zdravi pri vsmiljenih bratih v Gorici. Povrni mu Bog ljubo zdravje.

Tržaške novice. Sola sv. Cirila in Metoda v Trstu pričela se je 17. t. m. s sv. mašo v župni cerkvi sv. Jakoba. Letos upamo, da se bo šolska mladina skupno udeleževala ob nedeljah sv. maš. Tako je prav! Sole slavne družbe sv. Cirila in Metoda so katoliške in kot take naj bi jih priznavali tudi oni, ki jih sedaj prezirajo naštevaje katoliške šole v Trstu.

Trst ima po zadnji štetvi (leta 1890) 147.466 prebivalcev; mej temi je 5000 židov, 1600 protestantov, 1400 razkolnikov in skoraj vsi drugi so katoličani. Pri tem pa imajo tu židje svojo veliko židovsko šolo, kateri načeluje sam prejasni veliki rabinec; celó neka ulica „via delle scuole israelitiche“ naznanja vsacemu, da je za žide dovolj preskrbljeno. *Evangeljski in helveti* imajo svojo združeno versko šolo, ki jo vodi luteranski pastor Medicus. Razkolni Grki imajo tudi svojo šolo; ravno tako razkolni Srbi. In katoličani? Katoliških šol, pristopnih brezplačno, je samo jedna laška za deklice „Arciduchessa Stefania“, ki jo vodijo benediktinke, in naša slovenska družba sv. Cirila in Metoda. Po drugih šolah vlada mej- ali bolj

brezverstvo. Nobenega krščanskega znaka ne trpi židovsko laško gospodarstvo; križ je odstranjen iz šolskih sob; židje so mej učitelji katoliške mladine. — Ali je potem čudno, če zatirajo uboge Slovence? Če nima mestna uprava nobenega strahu pred Bogom, ali naj ga ima pred nami?

Razstava cerkvene obleke je bila od 2. do 9. t. m. v stranki kapeli svetišča sv. Jakoba. Priredila jo je kakor vsako leto pobožna družba vednega čiščenja. Priznati, moramo, da je razpostavila raznovrstnih in lepih reči pri skomnih dohodkih. Večina obleke odda se vrbornim cerkvam. Razstavo obiskal je tudi milostljivi škof tržaški.

6. t. m. vstrelil se je *infanterijski častnik* Hofman, vnuk bivšega ogerskega min. predsednika, ker ga je vojaško sodišče v službi ponižalo in obsodilo v 10 mesečno ječo. Ako te nesreče ni mogel prenesti, kako bi bil še le prenašal trud in nezgode. Videti je, da bo moralo tudi vojaštvo vrniti se k Bogu: Kjer ni Bogu tudi pravega junaštva ni!

Luka Križmančič, po domače „Slave“, hotel sé je otresti neozdravljive bolezni v prsih s tem, da je skočil v vodnjak na Kjarboli, iz katerega so ga izvlekli 12. t. m. mrtvega. Ponesrečil se je v petek ogljar Jan. Stepančič pri iz krcavanju oglja. Prišel je tako nesrečno mej dva železniška voza, da je kmalu v strašnih bolečinah vzdihnil. —

G. sod. svetnik Trnovec nakopalo si je na glavo jezo tržaških listov, ker je porotno obravnavo proti A. Glavini iz Šmarij v Istri vodil in celó sodbo objavil v slovenskem jeziku. G. svetnik postopol je edino pravično kakor določuje naredba prav. min. z dne 15. marca 1862 št. 8651, ker je imel pred seboj ljudi, večje eno slov. jezika. Židovski listi zagnali so pa strašen krik, češ da se je namenoma kršil laški značaj trž. dež. sodišča. Bog se jih usmili!

Fran Tomassich iz Opatije dobil je 7 dni zavora, ker je pri lanskim občinskih volitvah na Volovskem prodal svoj glas trgovcu D. Giacichu. Giacich pa je skupil 10. dni zavora pri tej dobri kupčiji.

Na Bovškem je dné 6. t. m. toča hudo klestila. Priletala je 3 cm. debela. Take še stari ljudje ne pomnijo.

Po planinah pa je padlo snegu čez i čevlj. Zato je prišla drobnica 3 tedne prej v ravan.

V Rihemberku straši ljudi huda, vročinska zelodčna bolezen ki je mnogo mladih ljudi vže pobrala. Kuge reši nas, o Gospod!

G. Ignacija Križmana, vrlega učitelja in navdušenega narodnjaka je zadel mrtud. Čujemo da mu je bolje.

V Solkanu iskali so zvedenci trtno uš. Našli jo niso. Na sv. Gorl bilo je 8. in 9. t. m. do 8000 romarjev. Nad 4000 je bilo obhajancev.

Volk prikazal se je v Gorenjih Novakih na gorisko-kranjski meji. Pripodil ga je sneg iz hribov.

Vinska letna bode letos v Italji izredno dobra. Italijansko vino bode torej zopet po nizki ceni prihajalo v Avstrijo v škodo našim domačim vinogradnikom.

Srbija je prejšnja leta pridelovala toliko vina, da je še izvažala. Zadnja leta pa je trtna uš vinograde tako uničila, da mora uvažati iz Dalmacije, Makedonije in Italije.

Električna krona. Sultan Johorski si je dal narediti novo krono, ki glede sijaja presega vse druge. Sestav-

ljena pa ni iz dragocenih kamenov, nego iz več stotin jakomajhnih električnih svetilk ki jej dajejo izvanreden sijaj.

„Ali je sploh Bog?“ vprašal je zaničljivo predsednik vseučilišnega društva „Slovenija“ na Dunaju navzoče pri posvetovanju. „Ni ga“, odgovorili so nekateri slovenski vseučiliščniki. Ni brezverstva med slovenskimi visokošolci? Ni bila „Danica“ potrebna? „Neumnež pravi v svojem srcu: Ni Boga“ (psalm. 13, 1.)

„Corriere di Gorizia“, judovski brezverski list se zadira v slovenske duhovnike, učitelje, šole itd. Hoče li izzvati proti judovski gibanje na Goriškem? Mi mu pojdemo na roko, oklicavali bomo jude, razkrivali njih obrt, mišljenje, namene itd. Naj nas le drega! Veter seje, a vihar žel bo on in vsi njega somišljeniki.

V Ločniku je poteptala in povozila junica nekega kmeta. Umrli je za ranami.

Napad pri Majnici (med Ločnikom in Faro.) Blizu Majnice napadli so peteri „ptički“ nekega kmeta iz Štmayra, ki se je vozil v Gradišče in zahtevali od njega denarja. Prepričani, da kmet ima denar, a da ga jim hoče vtajiti, so ga slekli do srajce in zbežali. V oropanej obleki našli so lopovi le 1 gld. in nekaj krajcarjev. Obleko so zavrgli. Drugi dan so jo našli ločniški kmetje na mestu napada. Skoro nazega kmeta iz Štmayra so oblekli za silo ljudje na Majnici. Zločinstvo bilo je naznanjeno redarstvu, katero pridno zasleduje hudodelce. Čuden dogodek v stoletju toliko povelicevane prostosti.

(Hočejo biti kristjani in ne pagani). Skušnja uči da kristjani, ki se ne brigajo več za življenje krščansko poprej ali kasnej postanejo sužnji judov, judovskega kapitala. Tudi goriški obrtniki to bitko čutijo. Veliki kapital judov Bolašjev, Steinerjev itd. je male krščanske obrtnike skoro vničil. Ko je sila velika, se človek rad Boga spomni. Laško delavsko podporno društvo „Mutuo soccorso“ je pod predsedništvom g. advokata Frapportija letos sklenilo od sedaj naprej skupno se vdeležiti sv. maše v dan praznika Marije Sedem Žalosti. Nočejo biti več sužnji judov, zato se obračajo h Kristusu. Slovenci posnemajmo, kar je na Lahih dobrega!

Teodor Slabanja

srebrar V GORICI (Görz) ulica

Morelli 17

se priporoča preč. duhovščini za napravo cerkvenih posod in orodij iz čistega srebra, alpaka in medenine; kot: monštranc, kelihov, itd. itd. po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. Stare reči popravim ter jih v ognju posrebrim in pozlatim.

Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene stvari, se bodo po želji prečast. p. n. gospodov naročnikov prav ugodni plačilni pogoji stavili. Ilustrovani cenik franco.

Anton Koren trgovec v Gospiški ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

Pozlatnica

ALOJZA OBIZZI

V Gorici, Vrtna ulica (Via Giardino) št. 8.

Sprejema naročila in poprave vseh del pozlatarske obrti, za cerkve in zasebnike. Ima zalogo svoje stroke: okvirje za podobe, galerije za okna, ornamente iz stiskanega papirja, kipe iz krede in sploh razne predmete za okras — vse po najnižje mogočih cenah.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se
naroča po pošti

Ubald pl.

Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani
priporoča:

ZA ŽELODEC:

Marijacele kapljice za
želodec. — Steklenica 20
kr., 6 steklenic 1 gld. 3
duet. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skaženem želodeci. — Škatulja 21 kr., jeden zavoček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

ZA prsa:

Planinski zeliščini ali prsni sirop za odrasle in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

ZA trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naščeta in vsa druga zdravilna sredstva se obivajo v lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošilja.